

У Маскву — з кнігамі

Адразу тры
знакавыя
падзеі адбыліся
ў Дзелавым
і культурным
комплексе
Пасольства
Беларусі ў Расіі

Хадзіць у госці з усім сваім — добрая і, заўважым, даўняя традыцыя беларусаў. І цяпер часта бывае: ідуць вясковыя муж з жонкаю, напрыклад, сватоў праведцаў, а з сабою — і колца каўбасы свойскай, і добры кус паляндвіцы, і пірог... А то, калі здароўе дазваляе, і бутэлку беленькай прыхопяць. Затое пры любым жыццёвым раскладзе яны — жаданія і "неаб'едныя" госці. Такім заўжды рады! Па ўсім бачна, і супрацоўнікі Нацыянальнай бібліятэкі добра засвоілі гэтую народную мудрасць: прыгожа, годна хадзіць у госці да суседзяў. Прынамсі, падзеі сярэдзіны чэрвеня даюць падставы так меркаваць.

Як вядома, у Маскве прайшла прэзентацыя ўнікальнага факсімільнага выдання "Кніжная спадчына Францыска Скарыны" і адкрылася фотавыстава "Нацыянальная бібліятэка Беларусі". І калі б толькі дзве гэтыя справы зрабілі госці з Мінска, то, можа, і розгаласу асаблівага дзея не мела б. Аднак што важна: праходзіла прэзентацыя, адкрывалася выстава ў новым, выдатна абсталяваным Дзелавым і

Раман Матульскі (справа) дорыць кнігі Аляксандру Вісламу

культурным комплексе Пасольства Беларусі ў Расіі. Па сутнасці: хоць і ў Маскве, і нібы ў сваёй хаце — на тэрыторыі беларускай дзяржавы. І другое: унікальнае выданне беларусы не проста прыгожа паказалі ды забралі... Яны і ў самыя буйныя маскоўскія кнігасховішчы падарылі па пяць першых скарынаўскіх тамоў: "Быццё", "Зыход", "Лявіт", "Лічбы" і "Другі Закон". Як казаў знакаміты палачанін: "Бярыце, чытайце..."

Пра тое, што і як адбывалася ў Маскве, мы вырашылі даведацца, як кажуць, з першых вуснаў — ад намесніка дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі па навуковай рабоце Алеся Сушы. З ім наша размова.

— Спадар Алесь, ці не бачыцца вам сімвалічным, што кнігі Францыска Скарыны з вялікаю пашанаю прыняты ў дар у Маскве? Мяркую, дасведчаныя ў беларускай гісторыі людзі ведаюць: у першай палове XVI стагоддзя першадрукі Скарыны там, кажуць, не прыйшліся да двара...

— Так, у гэтым "вяртанні" ёсць вялікі сімвал. Для мяне сімвалізм і ў тым, што са знакавага мерапрыемства, падрыхтаванага сумесна з Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі, фактычна распачынаецца дзейнасць Дзелавога і культурнага комплексу Пасольства Беларусі ў Расіі. Калі наша багатая спадчына,

у тым ліку і кніжная, ушаноўваецца — гэта добры знак! І яшчэ мы такім чынам хораша адзначылі ў Маскве юбілей, 525-годдзе ад часу нараджэння Францыска Скарыны, якое святкуецца сёлета па свеце. У тым, як кажуць, і рэаліі жыцця дапамаглі: кіраўніком ДКК прызначаны колішні супрацоўнік нашай бібліятэкі Сяргей Шарамецьёў. Ён плённа працаваў кіраўніком сацыякультурнага цэнтру НББ, пры ім ішло яго станаўленне: пасля пераезду бібліятэкі ў новы будынак. Сяргей Іванавіч сябе добра праявіў, потым працаваў і ў іншых структурах у Беларусі.

У Маскву — з кнігамі

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

— Што ж, пажадаем Сяргею Шарамецьву паспяховай працы ў Расіі — на карысць Бацькаўшчыны. А вы самі задаволены тым, як усё прайшло?

— Так, усё разам прытожа глядзеця і ўспрымалася: прэзентацыя факсімільнага выдання, перадача выдадзеных кніг у дар маскоўскім арганізацыям і адкрыццё фотавыставы, прысвечанай Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Адкрываючы мерапрыемства, саветнік-пастаннік Пасольства Беларусі ў Расіі Юрый Ярашэвіч слушна заўважыў: Франциск Скарына належыць не толькі беларускай культуры. Ён вопінікі яго ўстаноўлены ў многіх краінах, з якімі звязан яго лёс. Можна казаць: уклад вялікага палачаніна ў развіццё еўрапейскай культуры неацэнны. Дарэчы, што яшчэ мы зрабілі хараша і сімвалічна, — выказалі удзячнасць расійскім партнёрам, з якімі сутольна працавалі па гэтым праекце. Як вядома, цяпер у Расіі зберагаецца каля 300 выданняў Францыска Скарыны, у Беларусі ж іх захавалася вельмі мала: толькі 10 кніг. Большасць іх дэфектныя, не ў поўным аб'ёме захаваныя. І таму факсімільна перавыдаць іх магчыма было толькі ў супраць з нашымі замежнымі калегамі. А расійскія бібліятэкі адным з першых, хто адгукнуўся на нашу просьбу і прапанову. У свой час яны прадаставілі лічбавыя копіі выданняў Скарыны са сваіх збораў. Першая з іх — Расійская дзяржаўная бібліятэка. Аляксандр Вісла, яе гендырэктар, прымаў удзел у мерапрыемстве. Казаў сваё слова, рабіў шмат новых прапанов на далейшае супрацоўніцтва. А мы ў супраць дзяўчы і пладзінны.

— Ці не беларус ён, мяркуючы на прозвішчы?

— Важна, што гэта — блізкі нам па духу чалавек. Можна, і беларус: нашых у Маскве, так гістарычна складалася, тысячы. Аляксандр Іванавіч мае высокі статус у расійскім грамадстве. Мы рады, што ён падтрымаў нашу ініцыятыву. Яшчэ мы атрымалі лічбавыя копіі з Дзяржаўнага гістарычнага музея Расіі — яго дырэктар Аляксей Лявкін таксама атрымаў першыя 5 тамоў факсімільнага выдання. Яшчэ дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі ўручыў унікальныя асобнікі Пасольству Беларусі ў Маскве, Усерасійскай

Маскоўскую імпрэзу ўпрыгожыла выступленне гурта "Гуды"

ДАВЕДКА ГР

Выпуск факсімільнага выдання ўсіх 25 з'яў, надрукаваных Францыскам Скарынам у Празе (1517—1519) і Вільні (1522—1525), — унікальны культурны праект Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і Банка БелВЭБ, завяршыць які плануецца да 2017 года. Мяркуюцца выдаць 21 том. Факсімільнае выданне з максімальнай паўнатай адноўць першадрук: захаваны асаблівае шрыфты і гравюр арыгінальных выданняў, перададзены ўсе рысы, набытыя ім на працягу 500-гадовага існавання. У аснове калекцыі — электронныя копіі найлепшых захаваных кніг беларускага першадрукара, якія знаходзяцца ў бібліятэках і музеях Беларусі, Расіі, Украіны, Германіі ды іншых краін. Перавыдадзеныя шэдэўры суправаджаюцца навуковымі даследаваннямі ды ўпершыню ажыццэўленымі перакладамі прадмоў і пасляслоўяў Францыска Скарыны на сучаснай беларускай, рускай і англійскай мовы.

ваць: ах, беларуская кніжная спадчына ў варуках часу дронна захавалася — што, дарэчы, і сапраўды так... Але мы працуем канструктыўна. Мы паказалі сабе актыўнымі рупліўцамі на іве вяртанню гістарычнай памяці, нашай спадчыны. Больш таго, мы пашыраем беларускую культуру па свеце, і гэта вельмі важна.

— Вы, што называецца, у Маскве не плакалі і не прасілі — а дарылі і віншавалі... Па сутнасці, Беларусь сама выступае ў надобных метапраектах у ролі культурнага донара...

— Сапраўды так! Беларусь сёння мае крэатыўных твораў, якія ствараюць новую ці абноўленую спадчыну, пераймаючы традыцыі Францыска Скарыны ды іншых зычынных асветнікаў і дзеячаў культуры, навукі. Пра тое якраз Аляксандр Вісла казаў: што ўсім расійскім бібліятэкам трохі

зайздросна нават. Ад таго, разважаю, што мы толькі захоўваем — а беларусы яшчэ і ствараюць! Я ўспрымаю гэта як камплімент, бо і расіянне ж таксама шмат робяць у справе вывучэння і пашырэння сваёй кніжнай спадчыны. Аднак і нам ёсць чым ганарыцца. Досвед рэалізацыі гэтага праекту, як і іншых, па факсімільным узнаўленні кніжнай спадчыны Беларусі дазваляе казаць: у нас зроблена вельмі шмат.

— І своеасаблівым мостам са скарынаўскага мінулага ў сучаснасць і будучыню глядзеця ў Маскве, напэўна, і фотавыстава "Нацыянальная бібліятэка Беларусі"?

— Для таго, каб утвораў рухацца наперад, важна заўсёды, што называецца, быць сучасным. Умоўна кажучы: мінулае набыткі народа — гэта надзеіны "грунт пад нагамі", як казаў Якуб Колас, каб "не бад-

Алесь Суша

зьяцца батракамі", развівацца далей. Вось і мы на фотавыставе паказалі, чаго варта сёння: прадставілі дзевяцім, грамадскім і навуковым колам Расіі, творчай інтэлігенцыі, шырокай аўдыторыі галоўную бібліятэку Беларусі. А гэта ж адметная з'ява культуры, маштабны шматфункцыянальны комплекс: у ім сумяшчэліся высокія тэхналогіі ды лепшыя традыцыі, сучасны дызайн і безумоўны камфорт. Гэта цяпер своеасаблівая "візітная картка" Беларусі. Фотавыстава — гэта погляд на бібліятэку шасці вядомых беларускіх фотамастакоў, 25 іх здымкаў у розных, часам зусім нечаканых ракурсах. Стварылі калекцыю Анатоль Дрыбас, Аляксандр Жарнасек, Дзімітр Македонскі, Сяргей Плыткевіч, Віктар Сутлоб і Валеры Харчанка. Раней выстава "Нацыянальная бібліятэка Беларусі" экспанавалася ў Францыі, Вялікабрытаніі, Нідэрландах, Германіі, Швейцарыі, Італіі, Аўстрыі, Венгрыі, Чэхіі, Польшчы, Латвіі, Літве, Швецыі ды Эстоніі. Безумоўна, нам важна было паказаць: мы не "сядзім" у слаўным мінулым — рухаемся наперад. І на фоне сучаснай бібліятэкі старажытная спадчына ў яе ўзнаўленні глядзіцца вельмі хараша. Як і наадварот... Упрыгожыла маскоўскую імпрэзу і выступленне капэлы беларускіх народных духавых інструментаў "Гуды" Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

— Ці правіла цікавасць да вашага культурнага праекта беларуская дыяспара ў Маскве?

— Так, у ДКК прыйшлі яе шматлікія прадстаўнікі, у прыватнасці, вядомы пісьменнік Валеры Казакоў, а таксама Уладзімір Матвейчук — у бытнасць яго міністрам культуры адкрываўся новы будынак бібліятэкі. Былі супрацоўнікі Пасольства і блізкіх да яго структур, культурныя дзеячы, вядомыя бібліятэчныя кар'ерысты ды работнікі, кіраўнікі арганізацый: знакавая імпрэза мела адпаведны рэагас. Яна спрыяе фарміраванню станоўчага вобразу Беларусі ў расійскай медыя-сферы, культурнай прасторы.

Гутарыў Іван Ждановіч